

Activiteitenverslag Adoptie

2011

Kind & Gezin
Vlaams Centrum voor
Adoptie

INHOUDSTAFEL

Voorwoord

1. De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	p. 6
2. Informatieverstrekking	p. 8
3. Interlandelijke adoptie	p. 9
3.1 Voorbereiding	p. 10
3.1.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind	p. 10
3.1.2 Voorbereiding op adoptie van een gekend kind	p. 10
3.2 Maatschappelijk onderzoek	p. 11
3.2.1 Wachtijd en duur van de geschiktheidsprocedure	p. 11
3.2.2 Adviezen	p. 12
3.2.3 Geschiktheidsvonnissen	p. 13
3.3 Bemiddeling	p. 14
3.3.1 Adoptiekinderen aangekomen na bemiddeling door erkende adoptiediensten	p. 14
3.3.2 Zelfstandige adoptiedossiers	p. 23
3.4 Trefgroepen en Steunpunt Nazorg Adoptie	p. 26
4. Binnenlandse adoptie	p. 27
4.1 Aanmelding	p. 27
4.2 Voorbereiding	p. 27
4.3 Maatschappelijk onderzoek en plaatsing	p. 28
5. Kenmerken van de aanmeldingen/gerealiseerde adoptie	p. 30
5.1 Aanmeldingen	p. 30
5.2 Leeftijd adoptieouders	p. 30
5.3 Gezinssituatie kandidaat-adoptieouders	p. 31
5.4 Leeftijd adoptiekinderen	p. 32
6. Bewaring en inzage van adoptiedossiers	p. 33
7. Erkenning en subsidiëring	p. 34
7.1 Voorbereidingscentra	p. 34
7.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	p. 34
7.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	p. 34
7.4 Subsidie gewezen DAC-statuuut (Derde Arbeidscircuit)	p. 34
7.5 Steunpunt Nazorg Adoptie	p. 35
7.6 Projecten/partnerships	p. 35
8. Samenwerkingsverbanden	p. 36
9. Buitenlandse delegaties/missies	p. 37

VOORWOORD

Adoptie in evolutie

2010 was voor de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) het jaar van de Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie die op vraag van minister Vandeurzen werd georganiseerd.

2011 was het jaar dat binnen het Vlaams Parlement, rekening houdend met de beleidsaanbevelingen uit die Staten-Generaal, een nieuw decreet Interlandelijke Adoptie werd uitgeschreven.

2012 wordt het jaar van het omzetten van dit nieuwe decreet naar uitvoeringsbesluiten, wat gevolgen heeft voor de organisatie van de ganse adoptiesector. De VCA engageert zich om bij de uitvoering van het nieuwe decreet optimaal samen te werken met de deskundigen uit het werkveld om zo tot doorwerkte uitvoeringsbesluiten te komen.

Vlaanderen kende in 2011 een daling van het aantal kinderen dat uit het buitenland werd geadopteerd. De beslissing van de Kazachse overheid in 2010 om tijdelijk geen nieuwe dossiers te aanvaarden, omwille van de voorbereiding van een wetswijziging, is hiervoor gedeeltelijk verantwoordelijk. Daarnaast hebben ook een aantal herkomstlanden voor het eerst kinderen geplaatst bij Vlaamse gezinnen.

De daling van het aantal interlandelijke adopties is een wereldwijd fenomeen bij alle ontvangende landen.

Herkomstlanden die vroeger veel kinderen in adoptie lieten vertrekken, slagen er meer en meer in om ter plaatse oplossingen te vinden.

Nieuwe adoptiesamenwerkingen opzetten, verloopt moeizaam omdat het niet eenvoudig is de nodige garanties in te bouwen om het belang van het kind te vrijwaren.

Internationaal onderhoudt de VCA goede contacten met verschillende ontvangende landen om informatie uit te wisselen, inzichten te delen en een gemeenschappelijke houding ten aanzien van de herkomstlanden uit te werken. De samenwerking met Service Social International, Unicef, Terre Des Hommes en het Permanent Bureau van Den Haag leidt ook tot de ondersteuning van de herkomstlanden om hun adoptieprocedures ten goede te herwerken, in overeenstemming met het Haags Adoptieverdrag.

Binnenlands zien we dat de adoptiediensten zowel kinderen plaatsten bij gehuwden, samenwonenden als alleenstaanden en dat de plaatsing bij een homopaar al lang geen uitzondering meer is.

Voor deze sector wordt binnenkort gestart met consultatierondes, met het oog op een herziening van de regelgeving. Dit wordt ongetwijfeld een zeer boeiende oefening.

Adoptie blijft in beweging en presenteert zich elk jaar opnieuw met nieuwe uitdagingen voor iedereen die erbij betrokken is. Zo was het in 2011 en zal het wellicht ook in 2012 zijn.

1. DE VLAAMSE CENTRALE AUTORITEIT INZAKE ADOPTIE

In 2011 maakten 11 mensen, al dan niet tijdelijk of deeltijds, deel uit van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA): Belinda Beerens (trajectbegeleider zelfstandige adoptie), Leni Borde (juriste), Dorine Chamon (Vlaamse adoptieambtenaar), Marleen Debelder (trajectbegeleider), Christel De Bondt (administratief medewerker), Ann Desmet (trajectbegeleider-stafmedewerker/teamleider), Kristof Devuyst (sectormanager/budgethouder), Margo Geyskens (juriste), Inge Meeuwissen (trajectbegeleider), Ankie Vandekerckhove (beleidsmedewerker) en Jan Van Braeckel (kwaliteitsambtenaar).

In 2011 werd de VCA licht geherstructureerd om de interne werking te optimaliseren. Er werd een trajectbegeleider aangesteld voor interlandelijke adoptie en één voor binnenlandse adoptie, zodat zij zich verder konden specialiseren. Daarnaast werd een kanaalteam opgericht

dat bijna wekelijks samenkomt en zich concentreert op de kanaalonderzoeken en -evaluaties. Dit team bestaat uit de juriste, de sectormanager/budgethouder, de kwaliteitsambtenaar, de trajectbegeleider zelfstandige adoptie, de stafmedewerker/teamleider en de Vlaamse adoptieambtenaar. De kanaalonderzoeken worden gevoerd door alle deelnemers met uitzondering van de stafmedewerker/teamleider, die instaat voor de coördinatie, en de Vlaams adoptieambtenaar.

Een bijna wekelijkse teamvergadering met het ganse team en een stafvergadering rond het beleid en specifieke thema's vervolledigen de interne werking. De adoptieambtenaar neemt deel aan de vergaderingen van het Directiecomité van Kind en Gezin en verschillende teamleden nemen deel aan afdelingsoverschrijdend overleg binnen Kind en Gezin.

De VCA is verantwoordelijk voor de decretaal vastgelegde opdrachten*:

- **Informatie verstrekken:** over alle aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptieouders, binnenlandse en buitenlandse overheden).
- **Traject begeleiden van de kandidaat-adoptieouders:** registreren van de aanmeldingen, doorverwijzen naar de voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, verzenden van het geschiktheidsvonnis en het verslag van het Openbaar Ministerie naar het herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), goedkeuren van de kindtoewijzing, ontvangen van de geregistreerde erkenningen, archiveren van het dossier voor inzage door de geadopteerde.
- **Kanaalcontrole en samenwerken met herkomstlanden:** goedkeuren van kanalen (van adoptiediensten of zelfstandige adoptanten) en samenwerking uitbouwen met de buitenlandse overheden, zodat bij interlandelijke adopties het belang van het kind en zijn fundamentele rechten worden gewaarborgd en de rechtsregels van de gemeenschappen, federale en internationale overheden worden gerespecteerd.
- **Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren:** erkende adoptiediensten begeleiden bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, concrete bemiddelingsprocedures ontwikkelen en de concrete adoptiebemiddeling evalueren en verbeteren.
- **Erkennen van voorzieningen:** advies uitbrengen met betrekking tot de verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie of een adoptiedienst.
- **Werkafspraken maken met de federale overheid en met andere gemeenschappen.**
- **Ontwikkelen of ondersteunen van programma's** in binnen- en buitenland die de doelstellingen ondersteunen van het Haags Verdrag en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd bij de wet van 25 november 1991.
- **Overleg plegen met de adoptiesector:** structureel overleg organiseren tussen alle betrokken partners uit het adoptiewerkveld, namelijk de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten, het Steunpunt Nazorg Adoptie en de erkende trefgroepen.

Daarnaast worden aan de Vlaamse adoptieambtenaar de volgende taken toevertrouwd**:

- **Alle adoptiedossiers bewaren.**
- **Inzage** in de adoptiedossiers verlenen.
- **Bijstand** verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel ter zake zelf actie ondernemen.

Om deze opdrachten te vervullen, kreeg elk van de teamleden een duidelijke taakafbakening en eigen verantwoordelijkheden en dit onder de eindverantwoordelijkheid van de Vlaamse adoptieambtenaar.

De focus lag ook in 2011 op interlandelijke adoptie, maar binnenlandse adoptie kreeg meer aandacht.

* Artikel 19 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

** Artikel 20 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

2. INFORMATIEVERSTREKKING

De VCA is voor Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen. Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure, als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieproject. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders, studenten en andere binnenlandse en buitenlandse autoriteiten.

De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en informatie op de website. De VCA biedt telefonische permanentie en trajectbegeleiding.

De nieuwe brochure, ontwikkeld in 2010, werd in 2011 uitgebreid verspreid bij iedere aanvraag tot informatie. De brochure is ook integraal beschikbaar op de website van Kind en Gezin.

Specifiek voor kandidaten die interlandelijk willen adopteren en zich hiervoor aanmelden bij de VCA, is er de zeer uitgebreide informatiemap 'Interlandelijke adoptie'. Alle stappen in de adoptieprocedure worden hierin gekaderd en uitvoerig toegelicht: van het hoe en waarom van de voorbereiding en de screening tot en met de bemiddelingsfase via een adoptiedienst of een zelfstandige adoptieprocedure. De adoptiediensten en de landen waarvoor zij bemiddelen, komen ook uitgebreid aan bod. Kandidaten vinden er per land niet alleen een raming van de kosten die adoptie met zich meebrengt, maar ook een overzicht van de voorwaarden die door het herkomstland gesteld worden aan kandidaat-adoptieouders en een overzicht van de procedure die in het land zelf wordt doorlopen voordat een adoptie tot stand komt. Daarnaast

wordt adoptie op zich uitgelegd en wordt er stilgestaan bij het belang van de adoptiedriehoek.

De VCA werkte een vademecum uit, specifiek over de zelfstandige adoptieprocedure. Het is een leidraad voor kandidaat-adoptieouders die in het buitenland eigen contacten hebben en een adoptie willen realiseren zonder tussenkomst van een erkende adoptiedienst. Dergelijke adopties verlopen dan via de VCA. Het vademecum bevat eveneens informatie over de erkenningsprocedure bij de Federale Centrale Autoriteit (FCA).

In 2011 publiceerde de NGO International Social Service 'Intercountry adoption and its risks: A Guide for prospective adopters', waarin de risico's en de gevaren bij adoptie duidelijk worden uitgelegd. De VCA liet deze brochure vertalen en zal deze vanaf 2012 ook verspreiden onder de Vlaamse kandidaat-adoptieouders.

Naast de papieren informatiedragers verzorgt de VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. De nieuwe website van Kind en Gezin werd in 2011 gelanceerd. Het thema 'Adoptie' werd aangepast en uitgebreid.

De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week en beantwoorden de schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door een verscheidenheid aan personen en instanties. Daarnaast behandelen ze de aanmeldingen voor binnenlandse of buitenlandse adoptie, registreren ze de bemiddelingkeuze (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie) en volgen ze de dossiers zoveel mogelijk digitaal op. Deze vorm van communicatie zorgt voor een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers.

3. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

In 2011 stellen we een sterke daling van 37% van het aantal aanmeldingen vast. Het verschil tussen het aantal aanmeldingen en het aantal interlandelijk geadopteerde kinderen van dat jaar blijft wel bestaan. Het aantal aangekomen kinderen daalde in 2011 voor het tweede jaar op rij.

Begin 2012 hebben 543 kandidaat-adoptieouders een geldig geschiktheidsvonnis. Hiervan wachten er 254 op een kindtoewijzing bij een adoptiedienst, 23 willen via zelfstandige adoptie adopteren en wachten op de goedkeuring kanaalonderzoek of op een kindtoewijzing. 266 staan niet op een wachtlijst en hebben geen zelfstandig traject lopen. Het aanbod aan kandidaat-adoptieouders blijft dus groter dan de vraag vanuit de herkomstlanden.

Hieronder volgt een overzicht van de cijfers bij de verschillende stappen in de procedure.

De sterke daling in het aantal aanmeldingen zet zich ook door in de rest van de procedure. Het aantal uitgereikte attesten van voorbereiding lag 33% lager dan in 2010. De diensten die de voorbereiding verzorgen, stellen vast dat veel ingeschreven kandidaat-adoptieouders niet komen opdagen of afhaken in de loop van de voorbereiding en dus geen attest krijgen. Daaruit volgt opnieuw een daling van het aantal tussenvonnissen, ditmaal met 32%.

De daling van het aantal maatschappelijke onderzoeken is iets minder uitgesproken doordat er ook verschillende actualisaties moesten gebeuren in het kader van de verlenging van de geldigheid van het geschiktheidsvonnis. Er werden 30% minder geschiktheidsvonnissen uitgesproken dan in 2010.

Het aantal aangekomen kinderen is gedaald met 12%, waarmee we net boven het aantal van 2007 uitkomen.

Overzicht cijfers

	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560	351
Voorbereidingen ⁽²⁾	377	613	482	440	331	330	222
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280	191
Maatschappelijke onderzoeken ⁽³⁾	288	403	500	601	362	327	303
Geschiktheidsvonnissen ⁽⁴⁾	233	297	428	422	297	221	154
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205	180
Erkenning en registratie ⁽⁵⁾		179	155	186	209	176	151

3.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

(1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden.

(2) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding (voorbereiding is enkel nodig voor eerste adoptie).

(3) Het betreft het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.

(4) Het betreft het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die de VCA ontvangen heeft via de FCA (voor 2011 ontvangen op 31 januari 2012. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005).

(5) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover de VCA door de FCA werd ingelicht. Daarnaast werden er nog 3 adopties op zelfstandige wijze erkend.

3.1 Voorbereiding

3.1.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind

De VCA erkent en subsidieert het VCOK en Triobla als voorbereidingscentra voor interlandelijke adoptie. Kandidaat-adoptieouders betalen 25 euro voor het volgen van de verplichte vorming van minstens 20 uur. Op 24 februari en 15 september 2011 had de VCA overleg met beide centra.

De centra weven de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen de geboortelouder(s), de geadopteerde en de adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma. Zij trachten een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind. Zij informeren over het verloop van de procedure, de positie van het Haags adoptieverdrag, rouw- en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind.

Het aantal afgeronde voorbereidingen, 222 in 2011, betreft in alle gevallen eerste adopties. Wie zich aanmeldt voor een tweede adoptie, moet geen tweede maal het voorbereidingsprogramma volgen. De daling van het aantal aanmeldingen heeft onmiddellijk gevolg op het aantal voorbereidingen doordat iedereen binnen een redelijke termijn na aanmelding moet uitgenodigd worden voor de voorbereiding.

3.1.2 Voorbereiding op adoptie van een gekend kind

De voorbereiding op de adoptie van gekende kinderen (kinderen die familie zijn) verloopt in 2 fasen: een eerste gesprek met de VCA en een voorbereiding door het VCOK. De VCA ontving 18 kandidaat-adoptieouders voor een individueel gesprek. Zij wilden een kind adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. Tijdens dit onderhoud lichtte de VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd verder ingegaan op hun specifieke adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie. Hierbij wordt rekening gehouden met de adoptabiliteit van het kind, de subsidiariteit van de adoptie en de specifieke situatie in het land van herkomst.

Als er op het eerste gezicht geen obstakels zijn, verwijst de VCA deze kandidaat-adoptieouders door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door het VCOK. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de 3 betrokken partijen, namelijk de geboortelouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext. Als het adoptieproject echter geen enkele slaagkans heeft, deelt de VCA de mensen onmiddellijk mee dat het weinig zin heeft om deel te nemen aan het voorbereidingsprogramma. De VCA verleent deze dienst aan de kandidaat-adoptieouders om te vermijden dat er hooggespannen, maar onrealistische verwachtingen ontstaan, zowel bij het kind als bij zijn familie. De VCA kan de mensen de toegang tot het voorbereidingsprogramma niet ontzeggen en kan dus niet vermijden dat kandidaten, ondanks alles, beslissen om verder te gaan en deelnemen aan het voorbereidingsprogramma. Er werden voorbereidingen voor interlandelijke intrafamiliale adopties georganiseerd in maart, juni en november 2011.

3.2 Maatschappelijk onderzoek

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door één van de 5 diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. De VCA zorgt voor de toewijzing van de opdrachten aan de verschillende diensten. De werkwijze van de DMO's is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt. Dit blijft een onmisbaar instrument voor de eenvormige uitvoering van het maatschappelijk onderzoek.

Naast de opdrachten voor maatschappelijke onderzoeken staan de diensten ook in voor de actualisering van dit onderzoek wanneer kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging van hun geschiktheidsvonnis indienen bij de jeugdrechtbank. 35 van de 303 onderzoeken kaderden in dergelijke actualisatie. Overlegmomenten met de coördinatoren van de DMO's vonden plaats op 4 april, 27 juni, 26 september en 5 december 2011.

In 2011 werd het onderzoeksrapport 'Evaluatie van de huidige screening van adoptieouders uitgevoerd door de diensten voor maatschappelijk onderzoek van de CAW's in het kader van de geschiktheidsprocedure voor interlandelijke adoptie gevoerd voor de jeugdrechtbank', gepubliceerd. Het onderzoeksteam formuleerde 8 aanbevelingen om de werking van de diensten te verbeteren. Na de publicatie

werd een procesbegeleider aangesteld om de diensten te begeleiden bij de implementatie van de verschillende aanbevelingen. Dit proces wordt voortgezet in 2012.

3.2.1 Wachtijd en duur van de geschiktheidsprocedure

In 2011 werden 191 tussenvonnissen uitgesproken. Daarnaast kregen de DMO's 37 opdrachten met het oog op de actualisatie van het maatschappelijk onderzoek, zoals voorzien in de wetgeving inzake de verlenging van het geschiktheidsvonnis. Er werden ook 18 aanvullende onderzoeken gevraagd door de jeugdrechtbanken. In totaal kregen de DMO's dus 246 opdrachten. Kandidaat-adoptieouders wachtten in 2011 gemiddeld 67 dagen vooraleer ze konden starten met het maatschappelijk onderzoek. Eens het maatschappelijk onderzoek gestart was, werd het gemiddeld 49 dagen na het eerste gesprek afgerond.

Conform de regelgeving moet de DMO dit onderzoek binnen de 2 maanden na ontvangst van het tussenvonnis afronden, maar dat is onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de kandidaat-adoptieouders als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de 2 teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de 2 maanden na het tussenvonnis.

Wachtijd en duur

	Gemiddelde wachtijd om te starten		Gemiddelde duur van het onderzoek	
	dagen	weken	dagen	weken
2007	112	16	58	8
2008	105 ⁽¹⁾	15	61	9
2009	53	8	55	8
2010	79	11	53	8
2011	67	10	49	7

3.2 Wachtijd en duur maatschappelijk onderzoek

Bron: VCA

(1) Kandidaat-adoptieouders die startten in februari 2008, wachtten gemiddeld 159 dagen. Wie startte in december 2008, wachtte gemiddeld nog 62 dagen.

Door de daling van het aantal kandidaat-adoptieouders daalde de wachttijd ten opzichte van 2010.

3.2.2 Adviezen

Het aantal afgeleverde rapporten daalde in 2011 met 7%. Een deel van de maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2010 en een deel zal pas in 2012 behandeld worden door de jeugdrechtbank.

In bijna 27% van de maatschappelijke onderzoeken werd een negatief advies gegeven. Dit is iets hoger dan in 2010. Bovendien daalde het aantal positieve adviezen met 4%. In 3% van de maatschappelijke onderzoeken werd wel

positief geadviseerd voor 1 kind, maar negatief voor 2 kinderen. 1% van de maatschappelijke onderzoeken eindigde met een negatief advies voor 2 kinderen en een advies tot uitstel voor de adoptie van 1 kind.

Bij 1 dossier werden er risicofactoren geformuleerd zonder duidelijk positief of negatief advies en in 1 intrafamiliaal dossier kon de dienst geen advies geven.

In 1 dossier adviseerde de DMO aan de jeugdrechtbank om een opdracht te geven voor bijkomende gesprekken.

In 7% van de dossiers werd een uitstel als advies gegeven voor een termijn die schommelde tussen 6 en 12 maanden. Iets minder kandidaten beslisten om zelf de procedure stop te zetten.

Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010	2011
Negatief	82	95	54	69	81
Risicofactoren	3	26	16	1	1
Bijkomende gesprekken	0	9	1	4	1
Uitstel (1)	22	35	31	30	20
Uitstel voor 1, negatief voor 2					3
Neutraal	5	16	4		1
Positief	317	348	199	165	145
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10	3
Positief voor 1 ouder kind		1		1	
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7	8
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1	
Positief voor 1, negatief voor 2	15		1	8	9
Positief voor 2	16	15	18	15	15
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7		3
Positief voor 3		1			
Stoppen (2)	15	28	19	16	13
Totaal	500	601	362	327	303

3.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

Bron: VCA

(1) Voor 2011 van 6 maanden tot 1 jaar.

(2) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting op vraag van de kandidaten, stoppen.

3.2.3 Geschiktheidsvonnissen

De VCA ontvangt niet systematisch de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, worden door de FCA of de jeugdrechtbank aan de VCA gemeld.

In 2011 werden voor het vierde jaar op rij minder geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de jeugdrechtbanken. Er werden 154 kandidaten geschikt verklaard door de jeugdrechtbank. Bovendien kregen nog eens 26 kandidaat-adoptieouders een verlenging van hun geschiktheidsvonnis na een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek.

Overzicht beslissingen jeugdrechtbank

Beslissing jeugdrechtbank ⁽¹⁾	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek								
	Negatief	Positief 1 kind	Positief, 1 of 2 kinderen	Positief voor 1, negatief voor 2	Positief voor 2	Positief, specifieke kinderen	Risicofactoren	Uitstel	Totaal
Geschikt, 1 kind	13	93		6		2	1	6	121
Geschikt, 1 of 2 kinderen			3						3
Geschikt, 2 kinderen		1	4	1	17				23
Geschikt, specifieke kinderen						6			6
Geschikt ouder kind	1								1
Verlenging geschiktheidsvonnis		25			1				26
Totaal	14	119	7	7	18	8	1	6	180

3.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2011

Bron: VCA

(1) Vonnissen uitgesproken in 2011 waarvan de VCA op de hoogte werd gebracht door de FCA tot 31/01/12

Daarnaast werden ook nog eens 17 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen.

Aanvullende onderzoeken

Beslissing jeugdrechtbank	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek			
	Positief voor 1	Negatief	Uitstel	Totaal
Aanvullend onderzoek	1	4	3	8
Aanvullend onderzoek na uitstel		1	7	8
Aanvullend onderzoek voor meer kinderen	1			1
Totaal	2	5	10	17

3.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2011

Bron: VCA

3.3 Bemiddeling

De meeste kandidaat-adoptieouders doen een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. Deze diensten werken met door de VCA goedgekeurde kanalen en overleggen regelmatig met de VCA over hun werking. Op 3 februari, 16 juni en 25 november 2011 zat de VCA met de coördinatoren van de interlandelijke adoptiediensten rond de tafel.

Daarnaast probeert een beperkt aantal kandidaat-adoptieouders hun adoptie te realiseren via een zelfstandige adoptie. Dit geldt vooral voor de intrafamiliale adopties. De VCA onderzoekt en beoordeelt alle zelfstandige adoptieprojecten.

3.3.1 Adoptiekinderen aangekomen na bemiddeling door erkende adoptiediensten

In 2011 werden 180 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door één van de 4 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC), De Vreugdezaaiers en Het Kleine Mirakel.

Herkomstlanden

In 2011 zien we een daling van het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst met 12% t.o.v. 2010, waardoor de internationale evolutie in interlandelijke adoptie voor het eerst ook zichtbaar wordt in de Vlaamse statistieken. Er is vooral een verdere daling van het aantal adopties uit Kazachstan. De laatste kinderen uit dit land kwamen aan begin 2011. Kazachstan aanvaardt al sinds 1 juni 2010 geen nieuwe dossiers meer en heeft de verdere werking opgeschort. De nieuwe regelgeving in Kazachstan

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%
Burkina Faso ⁽¹⁾	0	0,0	1	0,5
China ⁽¹⁾	18	8,8	12	6,7
Colombia ⁽¹⁾	3	1,5	2	1,1
Ethiopië	87	42,4	102	56,7
Filipijnen ⁽¹⁾	2	1,0	5	2,8
Haïti	3	1,5	0	0,0
India ⁽¹⁾	10	4,9	6	3,3
Kazachstan	64	31,2	22	12,2
Marokko	0	0,0	3	1,7
Nigeria	0	0,0	1	0,5
Polen ⁽¹⁾	0	0,0	12	6,7
Sri Lanka ⁽¹⁾	3	1,5	2	1,1
Thailand ⁽¹⁾	3	1,5	2	1,1
Zuid-Afrika ⁽¹⁾	12	5,9	10	5,6
Totaal uit buitenland afkomstig	205	100,0	180	100

3.6 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst 2010 - 2011

Bron: VCA

(1) Haags Land

werd in 2011 nog niet goedgekeurd en er konden dan ook geen nieuwe dossiers meer worden opgestuurd.

Er is een lichte stijging van het aantal adopties uit Ethiopië, meer dan de helft van de geplaatste kinderen zijn uit dit land afkomstig.

Het aantal adopties uit Polen is in 2011 sterk gestegen, vooral doordat er in 2010 geen kinderen geplaatst konden worden in Vlaamse gezinnen. Omdat Polen voor veel kinderen een oplossing vindt in eigen land, worden enkel

kinderen met speciale noden voorgesteld aan Vlaamse adoptieouders.

Het aandeel van adopties vanuit Haagse landen is bijna 29% van het totaal aantal interlandelijke adopties in 2011. Het gaat om 52 adopties, ofwel 1 meer dan in 2010.

Op 1 september 2005 trad de huidige adoptiewetgeving, die een einde maakte aan de vrije adopties, in voege. Elke adoptieprocedure wordt sindsdien opgevolgd door de overheid.

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bolivia		3	5		2	2	1	1						
Bulgarije						4	7	3	2	3	2			
Burundi			2	7		2								
Cambodja											1	20		
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1					
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2	
El Salvador								1	1					
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7
Frankrijk			5	5	2	3								
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5		
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10
Moldavië				1	2	3	3	7	2					
Nepal		1	5		1									
Oekraïne						2								
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1			
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14
Rwanda	26	27	4											
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4		
Zaire				24	3	3								
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9
Andere	11	12	5		2									
Totaal	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172

3.7 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2005

Bron: VCA

Tabel 3.7 geeft het aantal kinderen weer dat voor 2006 via bemiddeling van een erkende interlandelijke adoptiedienst in een adoptiegezin geplaatst werd. Dit is maar een gedeelte van het werkelijke aantal adoptiekinderen omdat er geen duidelijk zicht is op het aantal vrije adopties die in die jaren in Vlaanderen gerealiseerd werden.

Tabel 3.8 geeft het aantal plaatsingen via een erkende adoptiedienst weer vanaf 2006 tot 2011. Daarnaast zijn er nog de kinderen die via een zelfstandige adoptieprocedure, begeleid door de VCA, naar Vlaanderen kwamen en waarover verder in dit verslag meer informatie te vinden is.

Plaatsingen volgens herkomstland sinds 2006

Herkomstland	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Burkina Faso						1
China	47	30	8	13	18	12
Colombia	3	3	1		3	2
Ethiopië	58	88	97	107	87	102
Filipijnen	10	9	6	2	2	5
Haïti				3	3	
India	15	5	9		10	6
Kazachstan		26	58	86	64	22
Marokko						3
Nigeria						1
Polen			4	2		12
Rusland	17	4	8	14		
Sri Lanka	3	2	5	3	3	2
Thailand	1	2	4	3	3	2
Zuid-Afrika	8	7	10	11	12	10
Totaal	162	176	210	244	205	180

3.8 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2006 - 2011

Bron: VCA

Van de 180 aangekomen kinderen waren er 98 jongens en 82 meisjes.

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
Burkina Faso	0	1	1
China	2	10	12
Colombia	1	1	2
Ethiopië	57	45	102
Filipijnen	3	2	5
India	4	2	6
Kazachstan	12	10	22
Marokko	2	1	3
Nigeria	1	0	1
Polen	8	4	12
Sri Lanka	0	2	2
Thailand	0	2	2
Zuid-Afrika	8	2	10
Totaal	98	82	180

3.9 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2011
Bron: VCA

Wachttijden

De gemiddelde wachttijd varieert naargelang het herkomstland.

De tijd die verstrijkt tussen het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing gaat van 16 maanden voor Kazachstan tot 52 maanden voor China.

In tabel 3.10 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de aanmelding bij de VCA en de kindtoewijzing (KT), en daarnaast de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis (GV) en de kindtoewijzing. In de laatste kolom staat een overzicht van de kindtoewijzingen via de adoptiediensten die door de VCA werden goedgekeurd. Niet elk van deze toegewezen kinderen werd al in 2011 opgenomen in het adoptiegezin.

De tijd die verloopt tussen de kindtoewijzing en de effectieve opname in het adoptiegezin heeft veel te maken met het verloop van de procedure in het herkomstland. Sommige landen eisen dat de adoptieouders na de toewijzing een aantal weken ter plaatse doorbrengen met het kind voordat ze ermee naar België mogen vertrekken (bv. Kazachstan, Colombia). In andere landen (bv. India) kunnen de adoptieouders het hun toegewezen kind pas na een jaar adopteren en ophalen.

In tabel 3.11 wordt de gemiddelde wachttijd tussen respectievelijk aanmelding en plaatsing én geschiktheidsvonnis en plaatsing weergegeven. Een deel van de kinderen die in 2011 werden geplaatst, waren al in 2010 toegewezen aan de betrokken adoptieouders.

Wachttijden kindtoewijzingen

Herkomstland	Doorlooptijd tussen aanmelding en KT		Wachttijd tussen GV en KT		Aantal KT
	dagen	maanden	dagen	maanden	
Burkina Faso	1 571	52	847	28	1
China	1 936	65	1 568	52	19
Colombia	948	32	503	17	2
Filipijnen	1 746	58	1 180	39	5
Ethiopië	1 217	41	784	26	77
India	1 444	48	986	33	4
Kazachstan	800	27	484	16	5
Marokko	1 361	45	603	20	2
Nigeria	1 339	45	806	27	1
Polen	1 128	38	687	23	11
Sri Lanka	1 159	39	792	26	2
Thailand	1 949	65	1 483	49	2
Zuid-Afrika	1 030	34	544	18	9
Totaal					140

3.10 Wachttijden kindtoewijzingen per herkomstland - 2011

Bron: VCA

Wachttijden plaatsingen

Herkomstland	Wachttijd aanmelding en plaatsing (maanden)	Wachttijd geschiktheidsvonnis en plaatsing (maanden)	Aantal plaatsingen
Burkina Faso	44	31	1
China	77	62	12
Colombia	34	19	2 (in 1 gezin)
Filipijnen	64	45	5
Ethiopië	45	31	102 (in 95 gezinnen)
India	52	38	6 (in 5 gezinnen)
Kazachstan	34	18	22 (in 21 gezinnen)
Marokko	43	16	3
Nigeria	37	25	1
Polen	31	15	12 (in 8 gezinnen)
Sri Lanka	40	28	2
Thailand	66	51	2
Zuid-Afrika	36	20	10 (in 9 gezinnen)

3.11 Wachttijden plaatsingen per herkomstland - 2011

Bron: VCA

Kanaalonderzoeken

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van de VCA. De VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht

en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners (buitenlandse zaken, NGO's, andere centrale autoriteiten, ...) en met de betrokken buitenlandse instanties, zoals de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist.

De procedure voor het starten van een nieuw kanaal werd in 2011 verbeterd. Er worden meer fases ingevoerd om zo efficiënt en effectief mogelijk te kunnen werken:

- De adoptiedienst vraagt een toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- De VCA verleent toestemming voor de exploratie, tenzij zij onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetwijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, andere adoptiedienst die al prospectie doet, ...).
- De adoptiedienst legt vervolgens de regelgeving voor aan de VCA die een niet bindend advies geeft hierover.
- Na het advies van de VCA, beslist de adoptiedienst of zij een inlichtingendossier samenstelt met onder

meer informatie over hun contactpersonen, de procedure ter plaatse, hun reisverslag, enz. voor de VCA.

- De VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft de VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst en de toelating om 3 proefdossiers op te starten via dat bepaalde kanaal.
- Na afronding van de proefdossiers, worden deze door de VCA geëvalueerd op basis van de ervaring van de adoptieouders, de adoptiedienst, de FCA, buitenlandse zaken en de VCA. Als de evaluatie positief is, verleent de VCA een definitieve goedkeuring van het kanaal en kan de adoptiedienst een wachtlijst aanleggen.

De adoptiediensten dienden in 2011 in totaal 14 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen. De VCA gaf in 2011 voor 16 landen toestemming om te starten met prospectie. Voor 1 land werd voorlopig geen toestemming gegeven omwille van een stopzetting van de adopties ter plaatse (Rwanda). 1 land werd geweigerd omdat een andere adoptiedienst al prospectie aan het doen was en dit eerst afgewacht moest worden alvorens een nieuwe dienst toe te laten (Gambia). 6 prospecties werden door de diensten stopgezet in de loop van 2011 (Mozambique, Malawi, Zuid-Soedan, Rusland, Suriname en Madagascar) omwille van moeilijkheden om ter plaatse te werken. De prospectie naar Cambodja werd opgeschort omdat de nieuwe wetgeving

pas in 2012 beschikbaar zou worden. 5 kanalen werden in 2011 verder geprospecteerd, zonder dat deze al konden resulteren in een inlichtingendossier (Mali, Brazilië, Lesotho, Moldova en Mauritius).

De VCA ontving in 2011 4 wetgevingen voor advies (Armenië, Mexico, Namibië en DR Congo), maar kon nog geen advies geven in 2011. Daarenboven werden er 5 nieuwe inlichtingendossiers ingediend door de adoptiediensten en startte de VCA voor 6 landen het kanaalonderzoek op in 2011.

Het kanaalonderzoek naar Kaapverdië werd stopgezet omdat de wetgeving niet verkregen kon worden.

De VCA verleende een voorlopig akkoord voor Kameroen en Kenia. De kanaalonderzoeken naar Togo, Portugal, Guinee, Honduras en Chili worden voortgezet in 2012.

In totaal waren er 9 landen met lopende kanalen in 2011 (India, Ethiopië, Sri Lanka, China, Polen, Zuid-Afrika, Colombia, de Filipijnen en Thailand). Kazachstan werd al voor 2011 opgeschort, maar in 2011 kwamen wel nog enkele kinderen aan uit dit land.

Daarnaast liepen in 7 landen kanalen in proeffase: 1 kanaalonderzoek werd gestart in 2011 (Kameroen) en 6 werden gestart vóór 2011, maar (nog) niet afgerond (Bulgarije, Burkina Faso, Nigeria, India, Marokko en Haïti). De proefdossiers in Nepal werden definitief stopgezet omdat er geen betrouwbare kinddossiers mogelijk waren uit dit land. De proeffase in Haïti bleef grotendeels opgeschort, maar eind 2011 kon er opnieuw gestart worden onder bepaalde voorwaarden. De 3 proefdossiers van Marokko werden afgerond.

In totaal lopen er dus in 16 landen Vlaamse adoptiedossiers.

Hieronder volgt een overzicht van de kanalen per adoptiedienst.

De Vreugdezaaiers

De erkenning van de adoptiedienst 'De Vreugdezaaiers' werd in 2011 niet verlengd. De Vreugdezaaiers kreeg wel een tijdelijke toelating om verder te werken en werkte dus in 2011 verder in India. Het kanaal in Calcutta is al jaren een lopend kanaal en sinds 2010 werken zij ook in Bhubaneshwar. Daarnaast zijn ook proefdossiers ingediend in New Dehli. In 2011 werden wel verschillende adoptiekinderen geplaatst uit India, maar er konden geen nieuwe contracten worden afgesloten. De richtlijnen van de Indische overheid werden in 2011 aangepast en in het kader daarvan aanvaardde India voorlopig geen nieuwe dossiers. Bovendien zijn de proefdossiers via New Dehli nog niet afgerond.

Verder werden de proefdossiers in Marokko afgerond, maar er kon geen evaluatie gebeuren omdat de erkenning van de dienst niet werd verlengd. In de loop van 2011 werden de proefdossiers in Nepal stopgezet. Het kanaal werd definitief gesloten nadat uit een overleg met de Nepalese overheid

bleek dat er geen garanties konden gegeven worden over de herkomst van de kinderen die zouden toegewezen worden. De Vreugdezaaiers startte gesprekken met andere adoptiediensten, met het oog op een fusie waarbij zowel de lopende kanalen als de opgebouwde expertise konden gevrijwaard blijven. Hun kanalen in prospectie (Ghana, Jamaïca, Roemenië en Rwanda) werden niet verder uitgewerkt omdat nadat hun erkenning niet verlengd kon worden.

Het Kleine Mirakel

Het Kleine Mirakel was in 2011 voornamelijk werkzaam in Polen en zij ronden nog dossiers af in Kazachstan. Het kanaal Kazachstan werd in 2010 opgeschort door Kazachstan omdat het land het Verdrag van Den Haag wilde ratificeren en de wetgeving hierop wilde afstemmen. De laatste dossiers werden begin 2011 afgerond, 3 dossiers konden niet afgerond worden en werden door Kazachstan teruggestuurd. De nieuwe wetgeving was in 2011 nog niet goedgekeurd.

In 2011 werden opnieuw kinderen geplaatst uit Polen. Het Kleine Mirakel diende aanvragen in om prospectie te starten in 3 nieuwe landen. Voor 7 landen verleende de VCA toestemming en kon Het Kleine Mirakel mogelijkheden tot samenwerking onderzoeken.

De VCA ontving voor 1 land de wetgeving (Armenië). Het advies kon nog niet gegeven worden in 2011.

Het Kleine Mirakel diende in 2011 2 inlichtingendossiers in (Portugal en Guinee) en er liepen bij de VCA voor Het Kleine Mirakel kanaalonderzoeken in Kameroen, Kenia, Oeganda, Portugal en Guinee. De laatste 2 werden ook opgestart in 2011. Het kanaalonderzoek naar Oeganda werd heropgestart, nadat de VCA het advies van de auditeur van de Raad van State ontving in het kader van de beroepsprocedure na de weigering van goedkeuring. Het kanaalonderzoek voor Oekraïne loopt nog altijd, het kon ook in 2011 niet worden afgewerkt.

De kanaalonderzoeken in Kameroen en Kenia werden afgerond in 2011. Het Kleine Mirakel kreeg toestemming om een accreditatieaanvraag te doen in Kenia, waarna proefdossiers kunnen worden opgestart. De accreditatie werd in 2011 nog niet toegekend door Kenia. Voor Kameroen konden zij onmiddellijk starten met proefdossiers,

maar vlak na het akkoord van de VCA kwam er onverhoopt toch een reactie van de centrale autoriteit uit dit land. Hieruit bleek dat zij niet akkoord gingen met de voorgenomen manier van werken. Om de toekomstige samenwerking niet op voorhand te hypotheceren, werd de indiening van de proefdossiers uitgesteld. Begin 2012 ging de VCA met Het Kleine Mirakel ter plaatse om klaarheid te scheppen.

De kanaalonderzoeken naar Portugal en Guinee konden in 2011 nog niet worden afgerond.

Ook de proefdossiers in Bulgarije konden niet worden afgerond. Er werden nog geen kinderen toegewezen door Bulgarije.

FIAC

FIAC heeft als lopende kanalen Zuid-Afrika, Colombia, de Filipijnen, Thailand en Ethiopië.

In Nigeria loopt nog 1 dossier in proeffase (gestart in 2009) en voor 1 dossier is de procedure afgerond en is het kind aangekomen. Voor het tweede dossier moest een nieuwe kindtoewijzing gebeuren omwille van moeilijkheden ter plaatse om de eerste kindtoewijzing af te ronden. Het derde proefdossier werd stopgezet en door de moeilijkheden met het tweede dossier werd voorlopig geen nieuw derde dossier opgestart.

FIAC kreeg in 2011 een accreditatie van Chili en diende dan ook een nieuw inlichtingendossier in bij de VCA. De VCA ontving ook een inlichtingendossier voor Honduras. Beide kanaalonderzoeken werden opgestart, maar ze konden nog niet worden afgerond in 2011.

Verder ontving de VCA in 2011 van FIAC 7 nieuwe aanvragen om prospectie te starten. Voor 5 landen kregen zij goedkeuring om te starten met prospectie. Voor Rwanda

had het geen zin om de prospectie te starten omdat dit land zijn wetgeving aan het aanpassen is en geen nieuwe dossiers toelaat. Voor Gambia kon geen goedkeuring gegeven worden omdat een andere dienst nog prospectie deed voor dit land.

De VCA ontving van 3 landen de wetgeving (Mexico, Namibië en DR Congo). Voor Mexico en DR Congo kon nog geen advies gegeven worden in 2011. Voor Namibië werd het onderzoek voorlopig opgeschort door de geplande wetswijzigingen ter plaatse.

Ray of Hope

De lopende kanalen bij Ray of Hope zijn Sri Lanka, Ethiopië en China. Voor China werden in 2011 enkel kandidaten voor kinderen met speciale noden aanvaard.

Haïti en Burkina Faso zijn kanalen in proeffase die gestart werden vóór 2011.

Het kanaal Haïti bleef na de aardbeving in 2010 ook in 2011 dicht. Eind 2011 kreeg Ray of Hope wel toestemming om de lopende proefdossiers af te werken voor kinderen die al in de weeshuizen verbleven van vóór de aardbeving.

Voor Burkina Faso werd 1 proefdossier afgewerkt en kwam 1 kindje aan. Voor een tweede proefdossier kon een kindtoewijzing worden goedgekeurd. Dit kindje kwam nog niet aan in 2011.

In 2011 diende Ray of Hope 4 aanvragen tot prospectie in (Ghana, Jamaica, Angola en Benin) en voor alle 4 kon de VCA een goedkeuring geven. Daarnaast ontving de VCA 1 volledig inlichtingendossier (Togo) en werd het kanaalonderzoek voor dit land opgestart in 2011. Het kon nog niet worden afgerond in 2011. Het kanaalonderzoek naar Burundi blijft ook lopen en er wordt gewacht op antwoord uit Burundi.

Kanalen

	De Vreugdezaaiers	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC
Aanvraag nieuwe kanalen in 2011		Ghana Jamaica Angola Benin	Gambia Slovakije Rusland	Mexico Namibië DR Congo Rwanda Mozambique Zuid-Soedan Gambia
Goedkeuring start prospectie in 2011		Ghana Jamaica Angola Benin	Guinee Azerbaidjan Armenië Gambia Slovakije Korea Rusland	Mexico Namibië DR Congo Mozambique Zuid-Soeda
Ontvangst wetgeving			Armenië	Namibië DR Cong Mexico
Inlichtingendossier van adoptiedienst ontvangen in 2011		Togo	Portugal Guinea	Honduras Chili
KO gestart door de VCA in 2011		Togo	Portugal Guinee Oeganda	Honduras Chili
Voorlopig akkoord (proeffase)			Kameroen Kenia	
Lopende kanalen in 2011	India	Ethiopië Sri Lanka China ⁽¹⁾	Polen	Ethiopië Zuid-Afrika Colombia Filipijnen Thailand

3.12 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij de VCA - 2011

Bron: VCA

(1) Nieuwe dossiers enkel mogelijk voor special needs-lijst

3.3.2 Zelfstandige adoptiedossiers

Kandidaat-adoptieouders kunnen ervoor kiezen omeen adoptie te realiseren zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval dienen ze zelf een inlichtingendossier in over hun kanaal. Op basis hiervan start de VCA een kanaalonderzoek zodra een geschiktheidsvonnis van de kandidaat-adoptieouders beschikbaar is (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt maximaal 4 maanden in beslag (met mogelijkheid tot verlenging naar 6 maanden).

De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult de VCA nog een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching én de opmaak van attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Binnen de zelfstandige adoptie hanteert de VCA een specifieke aanpak als het gaat over een intrafamiliale adoptie.

De VCA maakt een inschatting van de haalbaarheid van het adoptieproject voordat de kandidaten beginnen aan de voorbereidings- en geschiktheidsprocedure. De VCA kan op dat moment vaak al aangeven of het zin heeft om de procedure al dan niet verder te zetten. Wanneer kandidaat-adoptieouders beslissen om verder te gaan, kan de VCA al starten met een voorbereidend onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal gebeurt maar nadat een geschiktheidsvonnis werd uitgesproken.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2011 ontving de VCA 9 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek via een inlichtingendossier van zelfstandige adoptanten. Het betrof de volgende landen: Tanzania, Honduras, Niger, El Salvador, Haïti, Bulgarije, Armenië, Peru en Senegal.

In 2011 werd voor 7 ontvangen inlichtingendossiers een kanaalonderzoek opgestart. Voor 1 dossier werd onmiddellijk gemeld dat geen kanaalonderzoek wordt opgestart tot zolang de opschorting voor het betrokken herkomstland loopt (Haïti). 1 kanaalonderzoek (Bulgarije) kon nog niet worden opgestart omdat het geschiktheidsvonnis nog niet in ons bezit was en 1 kon niet worden opgestart omdat het dossier onvolledig was (Tanzania). 1 kanaalonderzoek werd opgestart op basis van een inlichtingendossier, ingediend in 2010 (Colombia).

In 2011 werden 4 kanaalonderzoeken afgerond, 3 werden positief beoordeeld (Colombia, Armenië en Peru) en 1 werd afgekeurd (Madagascar). 2 kanaalonderzoeken konden nog niet worden afgerond in 2011 en werden voortgezet in 2012.

Er werden 2 dossiers ingediend bij de VCA die verzonden werden naar het buitenland (Armenië en Peru).

Voor 3 dossiers ontving de VCA een kinddossier vanuit het buitenland (Chili, El Salvador en Kosovo).

Er werden geen kindtoewijzingen geweigerd.

5 zelfstandige adoptieouders beslisten hun zelfstandige adoptieprocedure na goedkeuring van het kanaalonderzoek stop te zetten (India, Peru, Verenigde Staten, Brazilië en Mexico).

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2011 ontving de VCA 32 nieuwe aanmeldingen voor intrafamiliale adoptie. Na registratie van deze aanmeldingen ontvingen de kandidaat-adoptieouders de 'Vragenlijst voor de adoptie van een gekend kind'.

De VCA kreeg 22 ingevulde vragenlijsten (waarvan een aantal aanmeldingen in 2010 gebeurden) terug op basis waarvan de haalbaarheid van het adoptieproject wordt ingeschat. Deze vragenlijsten dienen ook als inlichtingendossier voor het toekomstig kanaalonderzoek. Het betrof de volgende landen: Kenia, Ghana (4), Marokko (2), Moldova, Guinee, de Filipijnen (2), Liberia, China, DR Congo, Thailand (4), Burkina Faso, Pakistan, Kameroen en Kazachstan.

Van deze 22 aanvragen oordeelde de VCA in 15 dossiers dat het adoptieproject geen of zeer weinig kans op slagen had (waarvan 7 onmiddellijk na indiening van de vragenlijst en 8 na het individueel gesprek). Bij dergelijke negatieve inschatting van de haalbaarheid heeft het weinig zin om de voorbereiding en de screeningsprocedure te starten. Redenen voor een negatieve inschatting zijn van

uiteenlopende aard. In de meeste gevallen wordt er negatief geadviseerd omdat het subsidiariteitsprincipe niet wordt gerespecteerd (kinderen kunnen nog ter plaatse blijven bij hun ouders of familie) of omdat de kandidaat-adoptieouders niet voldoen aan de voorwaarden van het land van herkomst.

In 2011 werd voor 8 intrafamiliale dossiers een kanaalonderzoek opgestart nadat de VCA over het geschiktheidsvonnis beschikte (Guinee, Kameroen, Kenia, Guinee-Bissau, Sierra Leone, Ghana en Rwanda (2)). Van de 6 afgeronde kanaalonderzoeken van intrafamiliale dossiers werden er 4 positief beoordeeld (Rwanda, Guinee-Bissau en Ghana (2)). 2 kanalen werden geweigerd (Rwanda en Sierra-Leone) omdat de procedures in het land van herkomst stopgezet werden, ook voor intrafamiliale adopties. Voor 1 dossier werd het kanaalonderzoek voor Rwanda wel goedgekeurd omwille van de zeer specifieke nood situatie van het kind en hiervoor werd een oplossing gezocht met de dienst Vreemdelingenzaken. De kanaalonderzoeken in Guinee, Kameroen en Kenia konden in 2011 niet worden afgerond.

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Niet familiaal	2011	Intrafamiliaal	2011
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Honduras	1	Kenia	1
Niger	1	Ghana	4
El Salvador	1	Marokko	2
Haïti	1	Moldova	1
Tanzania	1	Guinee	1
Bulgarije	1	Filipijnen	2
Armenië	1	Liberia	1
Peru	1	China	1
Senegal	1	DR Congo	1
Totaal	9	Thailand	4
		Burkina Faso	1
		Pakistan	1
		Kameroen	1
		Kazachstan	1
		Totaal	22

(zie vervolg pag. 25)

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Niet familiaal	2011	Intrafamiliaal	2011
Kanaaldossier opgestart		Kanaalonderzoek opgestart	
Honduras	1	(na geschiktheidsonderzoek)	
Niger	1	Guinee	1
El Salvador	1	Kameroen	1
Colombia	1	Kenia	1
Armenië	1	Guinee-Bissau	1
Peru	1	Sierra Leone	1
Senegal	1	Rwanda	2
Totaal	7	Ghana	1
Goedkeuring kanaal		Totaal	8
Colombia	1	Goedkeuring kanaal	
Armenië	1	Rwanda	1
Peru	1	Guinee-Bissau	1
Totaal	3	Ghana	2
Weigering kanaal		Totaal	4
Madagaskar	1	Weigering kanaal	
Totaal	1	Rwanda	1
Verzending naar buitenland		Sierra Leone	1
Armenië	1	Totaal	2
Peru	1	Verzending naar buitenland	
Totaal	2	Burundi	1
Ontvangen kinddossier		Guinee-Bissau	1
Chili	1	Filipijnen	1
El Salvador	1	Totaal	2
Kosovo	1	Ontvangen kinddossier	
Totaal	3	Togo	1
Goedkeuring kindtoewijzing		Ghana	1
Chili	1	Rwanda	1
El Salvador	1	Algerije	1
Kosovo	1	Totaal	4
Totaal	3	Goedkeuring kindtoewijzing	
Weigering kindtoewijzing		Rwanda	1
Totaal	0	Totaal	1
		Afkeuring kindtoewijzing	
		Ghana	1
		Togo	1
		Algerije	1
		Totaal	3

3.13 Overzicht zelfstandige adoptiedossiers 2011
Bron: VCA

Van de goedgekeurde kanalen werden in 2011 2 intrafamiliale dossiers verzonden naar het buitenland (Guinee-Bissau en de Filipijnen), 1 dossier (Burundi) werd ingediend maar werd nog niet opgestuurd naar het buitenland omdat er problemen waren met de gevolgde procedure. Van 2 van de 3 ingediende dossiers werden de kanaalonderzoeken al goedgekeurd in 2010 (Burundi en de Filipijnen).

De VCA ontving in 2011 4 kinddossiers vanuit het buitenland (Togo, Rwanda, Ghana en Algerije). 1 kindtoewijzing werd goedgekeurd (Rwanda) en 3 toewijzingen werden geweigerd (Togo, Ghana en Algerije).

De VCA ontving 4 erkenningen van buitenlandse adoptiebeslissingen van de FCA (niet-intrafamiliaal). Deze 4 kinderen uit Chili, Kosovo en El Salvador kwamen ook allemaal aan in België in 2011.

3.4 Trefgroepen en Steunpunt Nazorg Adoptie

Het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen voorziet in de erkenning van trefgroepen en van het Steunpunt Nazorg Adoptie. In 2011 ontving de VCA geen erkenningsaanvragen voor trefgroepen. Er blijven in 2011 3 trefgroepen erkend: vzw's Asiana Roots, Kwadrant en Wat nu?. Hun huidige erkenning loopt tot 31 december 2012.

Het Steunpunt Nazorg Adoptie vzw werd in 2007 opgericht, erkend en gesubsidieerd. Deze vereniging neemt (cfr. artikel 21 van het decreet van 15 juli 2005) de volgende taken op: netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie, samen met die diensten een overkoepelende visie op nazorg uitwerken, expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, de professionalisering van nazorg ondersteunen, fungeren als een aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders, fungeren als expertisecentrum, een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen, advies verlenen met betrekking tot nazorginitiatieven en -projecten en de trefgroepen inzake adoptie ondersteunen. In het Steunpunt Nazorg Adoptie zijn de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de adoptiediensten vertegenwoordigd. Ook de trefgroepen worden bij de werking van het Steunpunt betrokken. Op 29 september 2011 was er een overleg tussen de VCA en vertegenwoordigers van het Steunpunt.

4. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie betreft adopties van kinderen die in België verblijven en die niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

De 5 erkende binnenlandse adoptiediensten (Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum, Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) bemiddelen bij adoptie van niet-gekende kinderen.

Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...).

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Typisch voor de bemiddeling via een adoptiedienst is dat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, instaat voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg. Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtbank, de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders. Met het oog op de uitwerking van een nieuw decreet Binnenlandse Adoptie werd de afgelopen 3 jaar gewerkt aan een meer uniforme werking van de verschillende diensten, vooral wat betreft het voorbereidingsprogramma en de evaluatie van de geschiktheid. In 2011 werd voor het eerst een draaiboek opgesteld met daarin de gemeenschappelijke afspraken. De voorbereiding voor een kleine Staten-Generaal Binnenlandse Adoptie werd in 2011 zeer concreet, met de bedoeling deze consultatieronde in 2012 te laten doorgaan. Overlegmomenten met de binnenlandse adoptiediensten hadden plaats op 3 maart, 26 mei en 13 oktober 2011.

4.1 Aanmelding

Alle kandidaat-adoptieouders die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij de VCA. De VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op.

4.2 Voorbereiding

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgt de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor de adopties via een erkende adoptiedienst als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties).

Eén keer per jaar organiseert de vzw EVA-vorming op 2 locaties een algemene infosessie voor alle kandidaat-adoptieouders die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst. Rekening houdend met het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan.

Dergelijke algemene infosessies vonden plaats op 27 januari en 24 maart 2011.

Na de algemene infosessie komen de kandidaat-adoptieouders op een wachtlijst voor de voorbereiding terecht. Zodra de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe adoptieouders, wordt een voorbereidingsprogramma georganiseerd waarop de eerste wachtenden worden uitgenodigd.

Op vraag van de adoptiediensten werden eind 2011, 30 kandidaat-adoptieouders doorgegeven aan het voorbereidingscentrum. De datum van aanmelding dient als criterium om de volgorde van deelname te bepalen. Ook de groep van zelfstandige kandidaat-adoptieouders volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben.

Afgeronde voorbereidingen

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2	21	5
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8	401	95
Totaal	395	100,0	296	100,0	423	100,0	318	100,0	422	100

4.1 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via EVA-vorming
Bron: VCA

4.3 Maatschappelijk onderzoek en plaatsing

Na het volgen van het volledige voorbereidingstraject wenden de kandidaten voor een ongekend kind zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg. De zelfstandige adoptieouders richten zich rechtstreeks tot de jeugdrechtbank.

In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat.

De jeugdrechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door de VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via de VCA.

In 2011 ontving de VCA 3 opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. De verslagen konden in 2011 nog niet worden neergelegd bij de rechtbank. Meestal vraagt de rechtbank geen

verslag van het maatschappelijk onderzoek op, omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag laten indienen samen met het verzoekschrift voor adoptie. Voor veel rechtbanken is dit voldoende om te kunnen beslissen over de adoptie.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptant en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht, maar wel mogelijk.

In 2011 werden 7 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen via de VCA in het kader van een zelfstandige adoptie. De VCA ontving voor 5 kandidaat-adoptieouders een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. In 2 dossiers werd de opdracht door de jeugdrechtbank (tussenvonnissen) al in 2010 gegeven.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie is de adoptiedienst decretaal aangeduid om het onderzoek te voeren naar de adoptabiliteit van een kind als dit in het kader van een interlandelijke adoptie naar het buitenland zou vertrekken. Tot nu toe kreeg de VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

Ook het informeren van de eventuele afstandsouder(s) is een taak van de adoptiediensten als de jeugdrechter hierom verzoekt. Hiervoor gaven de jeugdrechtbanken in 2011 evenmin een opdracht.

In 2011 werden 25 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidde de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidden uiteindelijk tot een adoptieplaatsing. Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, enz.

De VCA ontving voor 86 kinderen die via zelfstandige adoptie geadopteerd werden, een kopie van de overschrijving in de registers van de burgerlijke stand. 83 van deze kinderen werden geadopteerd door een stiefouder. Daarnaast was er nog 1 intrafamiliale adoptie, 1 adoptie van een pleegkind en 1 adoptie van een kind dat geboren is uit een draagmoeder. Niet elke gemeente stuurt consequent de overschrijvingen van de adopties door, hierdoor zijn deze gegevens vermoedelijk erg onvolledig.

Onderzoeksoopdrachten

	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door jeugdrechtbank	3	7
Verslag maatschappelijk onderzoek	0	5 ⁽¹⁾
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	0

4.2 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2011

Bron: VCA

(1) Waarvan 2 opdrachten in 2010 werden gegeven

5. KENMERKEN VAN DE AANMELDINGEN/GEREALISEERDE ADOPTIES

5.1 Aanmeldingen

In 2011 hebben zich 351 nieuwe kandidaat-adoptieouders aangemeld bij de VCA om een interlandelijke adoptieprocedure op te starten. 11,7% van de aanmeldingen betrof een tweede of volgende adoptie, de rest een eerste adoptie. 5,1% van de aanmeldingen gebeurde door halebikoppels en 9,1% betrof een intrafamiliaal adoptieproject.

164 kandidaat-adoptieouders meldden zich aan bij de VCA voor een binnenlandse adoptie via een adoptiedienst en 409 voor een zelfstandige binnenlandse adoptieprocedure.

Bij de aanmeldingen voor een adoptie via een adoptiedienst ging het in 112 situaties om heterokoppels. In 34 situaties ging het om halebikoppels, waarvan 32 aanvragen door 2 mannen en 2 aanvragen door 2 vrouwen werden ingediend. Er meldden zich eveneens 18 alleenstaanden aan (16 vrouwen, 2 mannen).

Opvallend binnen de zelfstandige adoptieprocedure blijft het overgrote aandeel, meer dan de helft (58,7%), van de halebikoppels. In 238 gevallen wilde de meemoeder het kind van haar partner adopteren en in 2 situaties betrof het een man die het kind van zijn mannelijke partner wou adopteren. De aanmeldingen voor stiefouderadopties door heterokoppels betroffen in 137 dossiers mannen die het kind van hun vrouwelijke partner wilden adopteren. Slechts in 11 gevallen ging het om vrouwen die het kind van hun mannelijke partner wilden adopteren.

5.2 Leeftijd adoptieouders

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die in 2011 adopteerden via de erkende adoptiediensten, zowel binnenlands als interlandelijk, is 39,26 jaar voor de adoptievaders en 38 jaar voor de adoptiemoeders. Dit is gelijk gebleven t.o.v. 2010.

	Aanmeldingen			
	2010		2011	
Aantal aanmeldingen	560	100%	351	100%
waarvan				
- alleenstaanden	77	13,8	39	11,1
- heterokoppel	459	81,9	294	83,8
- halebikoppel (M+M;V+V)	24 (20;4)	4,3	18 (17;1)	5,1
en waarvan				
- tweede en volgende adopties	59	10,5	41	11,7
- intrafamiliaal	44	5,9	32	9,1

5.1 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie
Bron: VCA

Aanmeldingen bij de VCA

	2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	209	31,2	164	28,6
Zelfstandig	460	68,8	409	71,4
waarvan:				
- stiefouder hetero	164	35,7	148	36,2
- stiefouder holebi	261	56,7	240	58,7
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	17	3,7	13	3,2
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	18	3,9	8	1,9
Totaal	669		982	

5.2 Aantal aanmeldingen bij de VCA voor een binnenlandse adoptie
Bron: VCA

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	6	8
30-34 jaar	40	54
35-39 jaar	71	71
40-44 jaar	61	41
45-49 jaar	22	21
50-54 jaar	4	1
> 55 jaar	1	1
Totaal	205	197

5.3 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2011
Bron: VCA

5.3 Gezinsituatie kandidaat-adoptieouders

Van de 205 kinderen die door bemiddeling van een adoptiedienst (binnenland en interlandelijk) in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 5 kinderen interlandelijk geadopteerd door een alleenstaande vrouw. 197 kinderen

werden geadopteerd door een koppel, waarvan 191 door heteroparen en 6 door mannenparen (enkel binnenlands). 2 kinderen werden binnenlands geadopteerd door een alleenstaande man.

In bijna de helft van de adopties was het adoptiekind het eerste kind in het gezin. 30 kinderen werden geadopteerd samen met een broer en/of zus, waarvan 26 in een

kinderloos gezin en 4 in een gezin waar al kinderen waren. In totaal kwamen 85 kinderen terecht in een gezin met

kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van al eigen kinderen).

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	94	45,9
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	26	12,7
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	81	39,5
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnenin de kinderrij	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	4	1,9
Totaal	205	100,0

5.4 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2011
Bron: VCA

5.4 Leeftijd adoptiekinderen

De leeftijd van de adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, is gemiddeld 2,4 jaar. Dit is zo goed als

gelijk aan 2009 en 2010 waar het respectievelijk 2,4 en 2,5 jaar was. Tot en met de leeftijd van 1 jaar wordt nog altijd het grootste aantal kinderen geadopteerd.

Leeftijd van het kind

	Aantal	%
0 jaar	78	38,0
1 jaar	48	23,4
2 jaar	20	9,8
3 jaar	11	5,4
4 jaar	14	6,8
5 jaar	11	5,4
6 jaar	9	4,4
7 jaar	8	3,9
8 jaar	1	0,5
9 jaar	2	0,9
10 jaar	1	0,5
11 jaar	1	0,5
12 jaar		0,0
> 12 jaar	1	0,5
Totaal	205	100,0

5.5 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2011
Bron: VCA

6. BEWARING EN INZAGE VAN ADOPTIEDOSSIEREN

Overeenkomstig de artikelen 25 en 26 van het decreet tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, is de Vlaamse adoptieambtenaar ertoe gehouden inzage in de adoptiedossiers te verlenen aan geadopteerden. Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde, is verplicht hiervan een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar te bezorgen.

Voor de binnenlandse adopties wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen.

De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Geboortemoeders/geboorteouders kunnen terecht bij de adoptiedienst die bemiddelde en in tweede instantie bij het Zoekregister. Beide professionele organisaties trachten deze personen en de geadopteerde kinderen voort te helpen.

In 2011 werd i.v.m. 14 adoptiedossiers contact opgenomen met de VCA om inzage te verkrijgen. Aan 10 geadopteerden werd inzage verleend door de adoptieambtenaar. Bij 6 inzages dateerde de aanvraag nog van 2010. Voor 2 inzagevragen kon nog geen afspraak vastgelegd worden met de geadopteerden omdat zij zich niet vrij konden maken of niet meer reageerden. De VCA heeft bij 3 inzagevragen bijkomende informatie opgevraagd om het adoptiedossier te kunnen opzoeken. Voor 2 geadopteerden werd de vraag gesteld door een adoptieouder. Hiervoor wordt gewacht op een initiatief van de geadopteerde zelf.

7. ERKENNING EN SUBSIDIËRING

In het kader van haar opdracht verleende de VCA in 2011 volgende subsidies:

7.1 Voorbereidingscentra

De voorbereidingscentra ontvingen in 2011 een basissubsidie van 149 548,41 euro per dienst en een extra subsidie van 6 062,67 euro per bijkomend gerealiseerde voorbereidings sessie. Onder de basissubsidie worden de eerste 13 voorbereidings sessies per kalenderjaar begrepen. In 2011 ontvingen de voorbereidingscentra een totaal van 336 411,27 euro aan subsidie.

De erkenningen van de voorbereidingscentra Triobla en VCOK vzw werden in 2011 verlengd. De nieuwe erkenning van beide diensten loopt van 1 mei 2011 tot en met 30 april 2016.

7.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek

De diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvingen in 2011 een basissubsidie van 185 009,39 euro per dienst en een extra subsidie van 1 735,86 euro per bijkomend onderzoek. In 2011 kregen de diensten voor maatschappelijk onderzoek een totaal van 909 159,59 euro aan subsidie uitbetaald.

De erkenningen van de 5 bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek werden in 2011 voor 5 jaar verlengd. De nieuwe erkenning van CAW De Mare, CAW Mozaïek, CAW Visserij, CAW Regio Brugge en CAW Sonar als diensten voor maatschappelijk onderzoek loopt van 1 mei 2011 tot en met 30 april 2016.

7.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie

De interlandelijke adoptiediensten ontvingen 95 997,30 euro basissubsidie in 2011. Dit bedrag wordt per dienst proportioneel verminderd wanneer het aantal geplaatste kinderen gedurende 2 opeenvolgende jaren onder de 35 zakt. Dit was in 2011 het geval bij 1 dienst, De Vreugdezaaiers. In 2011 werd in totaal 297 834,81 euro aan subsidies uitbetaald aan de interlandelijke adoptiediensten. De erkenningen van de adoptiediensten FIAC, Ray of Hope en Het Kleine Mirakel vzw werden in 2011 voor 5 jaar verlengd. De nieuwe erkenning van deze diensten loopt van 1 oktober 2011 tot en met 30 september 2016. De erkenning van de adoptiedienst 'De Vreugdezaaiers, VMKA vzw' werd niet verlengd omdat de adoptiedienst niet het vereiste minimum aantal plaatsingen realiseerde om erkend te kunnen blijven. Deze dienst kreeg wel nog een tijdelijke ondersteuning om de lopende dossiers af te werken en de fusie met een andere dienst voor te bereiden. Op die manier kon een negatieve weerslag op de kandidaat-adoptieouders tot een minimum beperkt worden.

7.4 Subsidie gewezen DAC-statuut (Derde Arbeidscircuit)

Twee adoptiediensten voor binnenlandse adoptie ontvingen in 2011 een subsidie voor voormalige DAC-functies, als gevolg van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuut. In 2011 ontvingen de diensten in dit verband een totaal van 100 024,12 euro subsidie.

7.5 Steunpunt Nazorg Adoptie

De erkenning van de vzw Steunpunt Nazorg Adoptie werd op 17 december 2010 verlengd van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2011. De Vlaamse Regering kende voor deze periode een facultatieve subsidie van 180 000 euro toe aan het Steunpunt. In 2011 kreeg het Steunpunt 180 072,88 euro aan subsidie uitbetaald.

7.6 Projecten/partnerships

In 2011 werd een facultatieve subsidie uitgekeerd aan de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (VAG) in Brugge, het Zoekregister (project van de adoptiedienst Gewenst Kind) en de vzw EVA-Vorming in Antwerpen. In 2011 kregen deze initiatieven samen 240 786,14 euro aan subsidie uitbetaald. Daarnaast werd een facultatieve subsidie van 69 005,15 euro uitbetaald aan de vzw Ray of Hope in verband met de opvolging van het adoptiekanaal China. Een facultatieve subsidie van 2 690 euro werd aan vzw Fiac-Horizon uitbetaald voor de opvolging van de nazorg voor de Russische adoptiedossiers.

8. SAMENWERKINGSVERBANDEN

Voor de uitvoering van de adoptieregelgeving is een intensieve samenwerking met verschillende andere instanties vereist. De VCA werkte in de volgende samenwerkingsverbanden mee:

Andere Belgische adoptieoverheden

In 2011 kwam de Commissie van Opvolging en Overleg, net als in 2010, geen enkele keer samen. De VCA blijft dit jammer vinden. In deze commissie zijn de verschillende centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, Buitenlandse zaken, de parketmagistraten, de jeugdrechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers vertegenwoordigd.

De VCA onderhoudt goede contacten met de ACC (Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap) om informatie uit te wisselen en adoptiesamenwerkingen met herkomstlanden te bespreken. Met de FCA had de VCA regelmatig goede contacten i.v.m. met het oplossen van problemen die zich stelden in adoptiedossiers en met de voorbereidingen van wetwijzigingen. Er werd verschillende keren overlegd over de knelpuntdossiers bij intrafamiliale adopties. Daarnaast werden ook mogelijke aanpassingen van het burgerlijk en gerechtelijk wetboek besproken in het kader van binnenlandse adoptie. Er is ook al jaren een uitstekende samenwerking met Buitenlandse zaken en de consulaten in de herkomstlanden. Zowel in het kader van de kanaalonderzoeken, de missies ter plaatse als bij de opvolging van adoptiedossiers en -samenwerkingen is dit zeer waardevol.

Andere Europese centrale autoriteiten

De VCA nam deel aan de jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten van 30 november tot 2 december 2011 in Rome. Hieraan nemen gemiddeld een 30-tal landen, het Permanent Bureau van het Haags Adoptieverdrag, Service Social International en Unicef, deel. Per bijeenkomst worden bepaalde thema's diepgaand besproken.

Daarnaast kwam de pilootgroep een derde keer samen op 30 en 31 maart 2011. Deze kleine werkgroep met

Nederland, Frankrijk, Zwitserland, Spanje, Italië, Denemarken, Noorwegen, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Vlaanderen werd in het najaar van 2009 opgericht voor de ontwikkeling van een informatie-uitwisselingssysteem tussen de centrale autoriteiten van de ontvangende landen.

De werkgroep komt regelmatig samen om tot werkafspraken te komen die dan kunnen gepresenteerd worden tijdens de grote jaarlijkse conferentie.

Permanent bureau van Den Haag

Op initiatief van de Haagse conferentie was er op 1 april 2011 een ontmoeting met de overheid van Nepal om de problemen in dit land te bespreken.

SSI (Service Social International)

De SSI blijft een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking, vooral op het vlak van informatie betreffende de herkomstlanden. Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. De VCA ondersteunt deze dienst met een bijdrage van 15 000 euro per jaar. De VCA besliste in 2011 om een brochure, uitgegeven door de SSI, te laten vertalen zodat zij ook beschikbaar werd voor de Vlaamse kandidaat-adoptieouders.

Adoptiesector

In het verder uittekenen van het adoptiebeleid wil de VCA in nauw overleg met de sector zelf blijven werken. Naast de overlegmomenten met de coördinatoren van de deelsectoren had tweemaal een groot adoptieoverleg plaats op 28 april en 24 november 2011 waarbij de hele adoptiesector vertegenwoordigd was.

In samenwerking met alle voorbereidingscentra, diensten voor maatschappelijk onderzoek, adoptiediensten voor binnenlandse kinderen en interlandelijke adoptiediensten werd voor elke sector een ontwerpbesluit voor uitvoering bij het kwaliteitsdecreet opgesteld. Eind 2011 werden deze voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

9. BUITENLANDSE DELEGATIES/MISSIES

Van 11 tot 17 april 2011 ging de VCA op missie naar Haïti om na te gaan hoever het land stond met de heropbouw na de dramatische aardbeving van 2010 en hoe de situatie er is voor kinderen die in aanmerking komen voor adoptie. In juni nam Vlaanderen deel aan de vergaderingen van de Montréalgroup in dit land. Deze groep werd opgericht om de werking in Haïti te verbeteren na de aardbeving. Op dit laatste overleg werd, samen met de Haïtiaanse autoriteiten, stilgestaan bij de mogelijke heropstart in het land.

De VCA ontving verschillende delegaties uit het buitenland. De contactpersonen van de adoptiediensten uit Ethiopië, Colombia en Honduras werden ontvangen. Eind oktober en begin november brachten delegaties uit Togo en Burkina Faso een bezoek aan België om de adoptiemogelijkheden in hun land te bespreken. Hiervoor werd met de ACC samengewerkt.

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.juriwel.be/ws/Export/1020362.html>

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100 (nationaal Tarief)

www.kindengezin.be